

Exkursion till Rodarvestrand i Östergarn och Sysneudd i Gammelgarn lördagen den 20 augusti 2022

Vid Östergarns kyrka mötte 26 intresserade deltagare upp inför denna exkursion, där vi förutom att se på växter även skulle diskutera invasiva främmande arter. Särskilt inbjudna var personal från länsstyrelsen vilkas uppgift var att informera om denna problematiska grupp. Vid Rodarvestrand vandrade vi först asfaltvägen söderut, och vi kunde snart i vägkanten och i den närliggande skogen hitta flera arter som inte är naturliga på Gotland men som snabbt sprider sig på ön. Av dem vi såg har skogsklematis *Clematis vitalba*, spärroxbär *Cotoneaster divaricatus*, tysklönn *Acer pseudoplatanus*, liguster *Ligustrum vulgare* och en kaprifol (antingen äkta kaprifol *Lonicera caprifolium* eller vildkaprifol *L. periclymenum*) spritt sig från odling i trädgårdar. Eftersom både liguster och vildkaprifol finns naturligt i Sverige kan de alltså inte räknas in bland de invasiva främmande arterna. På Gotland är de dock inte inhemska, och liguster utgör ett hot mot den naturliga floran främst på alvarmarker och i glesa kalktallskogar. En växt som kom in till Slite under första hälften av 1800-talet – och då förmodligen med barlast från fartyg – fanns i vägkanten, nämligen knappstånds *Jacobaea vulgaris* ssp. *dunensis*. Den har sedan dess spritt sig på Gotland och finns nu från Hoburgen till Gotska Sandön. Av mer naturligt förekommande arter noterades gott om säfferot *Seseli libanotis*, på vars frön flera exemplar av strimlus födosökte.

Vi sökte oss ut mot stranden, där vinden friskade i ordentligt från sydost. Mot strandkanten såg vi nyupptäckta blad av en tidigt överblommad art, nämligen spjutskråp *Petasites spurius*. Dess blad liknar närmast dem hos släktingen hästhov *Tussilago farfara*, men är större och taggigare. Spjutskråp är tidigare känd från längre norrut längs kusten av Östergarnslandet. Vi vandrade sedan mot nordost över en tilltalande sandhed med typiska arter, såsom borsttåtel *Corynephorus canescens*, sandsvingel *Festuca polesica*, sandtimotej *Phleum arenarium*, puktörne *Ononis spinosa* ssp. *procurrens* och fältvädd *Scabiosa columbaria*. Tyvärr såg vi här också en buske av vejskel *Prunus mahaleb*, vilket är en art som snabbt sprider sig med hjälp av fåglar som äter buskens bär och vars frön kommer ut på nya platser efter passage genom fågelns tarmkanal.

I övergången mot stranden växte gott om martorn *Eryngium maritimum*, där flera plantor omgavs av den östasiatiska växten vresros *Rosa rugosa*, en typisk invasiv främmande art som sprider sig på sandstränder och i sanddyner runt Sveriges kuster. Den har tidigare bekämpats just på Rodarvestrand, men uppenbarligen har uppföljningen varit dålig eftersom det krävs att man årligen tar bort uppkomna skott. Närmast strandhaket växte gräsen sandrör *Ammophila arenaria* och strandråg *Leymus arenarius* och bland dessa även sandsallat *Lactuca tatarica* och martistel *Cirsium arvense* var. *maritimum*. Nedom strandhaket fanns saltarv *Honckenya peploides* och längre ut havssäv *Bolboschoenus maritimus* och vass *Phragmites australis*.

I samband med fikapausen i lä bakom tallskogen norrut redogjorde Tiina Kumpula från länsstyrelsen vad en invasiv främmande art är, vilka de är och vilka regler som gäller runt dessa arter och hur de kan rapporteras och bekämpas. David Lundgren från länsstyrelsen informerade om insatser för insekter i landskapet och delade ut den lilla boken över Gotlands dagfjärilar.

Slutligen förflyttade vi oss till södra delen av Sysneudd i Gammelgarn, där det uppenbarligen inte hade fallit något regn den senaste tiden eftersom växtligheten närmast var obefintlig på torrbackarna. Bergskrabbans plantor var rikliga, men helt utan blommor. Några få blommor kunde till slut letas upp på några tuvor av såpört *Gypsophila fastigiata*. Även några plantor av den sällsynta kalkkrassing *Erucastrum supinum*, som växte i det förmodligen vinterfuktiga kalkgruset, hade blommor. Nere på grusstranden växte strandkål *Crambe maritima*, vilken nu mest var i frukt.

Jörgen Petersson och Gun Ingmansson